

Стаття 18. Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права.

Конституція України.

Рівненщина: маємо спільно творити славне майбутнє

Тридцять років — значний відрізок часу, упродовж якого відбулося багато важливих подій, а Україна і Рівненщина зокрема пройшли надскладний шлях. З поразками й перемогами. Із втратами та здобутками. З еволюційним поступом і революційними змінами. З тим, що хотілося б викреслити з нашої спільноти історії, і подіями, якими беззастережно пишаємося.

На перетині тридцятої річки Незалежності усвідомлюємо, що шлях до успіху країни є дуже звивистим. Подекуди ми повертаемося і завершуємо те, що мало б бути здійснено ще в дев'яностих-двохтисячних. Досі обстоюємо наше право на українську ідентичність і вчимося виховувати внутрішній українокультурний підсорт.

Рівненщина — це край Пересопницького та Нобельського Євангелій. Це земля козацьких шляхів і найбільшого бою в історії Української повстанської армії. Край тисяч і тисяч тих, хто протистояв російській навалі та продовжує стимулювати її попри щосекундний ризик. Край мужніх і дуже чуйних людей. Це наша батьківщина, якою пишаємося і яку щиро любимо. Саме тому маємо спільно творити її славне майбутнє.

СЕРГІЙ КОНДРАЧУК,
голова Рівненської обласної ради.

Структура економіки змінилася

У рамках реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в області сформовано новий адміністративно-територіальний устрій у складі 64 територіальних громад та чотирьох укрупнених районів — Вараського, Дубенського, Рівненського, Сарненського.

Територіальним громадам передано на місця значну частину повноважень та відкрито нові можливості для регіонального розвитку. Місцева влада отримала додатковий фінансовий ресурс та право самостійно визначати і впроваджувати пріоритети території. З 1 січня всі 64 територіальні громади передійшли на прямі відносини з державним бюджетом. У результаті фінансової децентралізації власні доходи місцевих бюджетів громад за січень-квітень 2021 року становили 1,8 мільярда гривень, що на 22 відсотки більше, ніж за відповідний період минулого року. Завдання з надходження платежів виконано на 106,1 відсотка.

За роки незалежності було докорінно реформовано та модернізовано господарський комплекс Рівненщини.

Змінилася структура економіки регіону, зокрема, промислового комплексу. Місце підприємств важкої та оборонної промисловості з великою кількістю працівників, однак збиткових, неефективних в умовах ринкової економіки і цілком залежних від державних замовлень, поступово посили сучасні виробництва, орієнтовані на безпосереднього споживача.

У 2004 році введено в експлуатацію 4-й енергоблок Рівненської АЕС, це був другий мільйонник на майданчику, у 2014-му — введено в дію лінію електропередач ПЛ 750 кВ Рівненська АЕС — підстанція Київська. Це дало змогу підвищити стабільність роботи об'єднаної енергетичної системи України.

Із залученням вітчизняного та іноземного капіталу в області реалізується низка інвестиційних проектів на підприємствах деревообробної та хімічної промисловості, виробництва меблів, нетканих матеріалів, будматеріалів, скловиробів та щебеневої продукції. Підприємства виробляють високотехнологічну експортоорієнтовану продукцію, яка є конкурентоспроможною на зовнішніх ринках.

У структурі експортних поставок питома вага країн Європейського Союзу становить 84,1 відсотка. Експортує Рівненщина продукцію деревообробки, вироби зі скла, будматеріали, меблі, продукцію хімічної промисловості, продукти рослинного походження. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі становило 31,3 мільйона до-

ларів США, коефіцієнт покриття експортом імпорту — 1,55.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, зачутчених в економіку області, топік становив 334,8 мільйона доларів США. Найбільш інвестиційно привабливими для нerezidentiv є підприємства промисловості, в які вкладено 68,8 відсотка іноземних інвестицій. Значні обсяги інвестицій внесено у галузі будівництва, транспорту, оптової та роздрібної торгівлі. В області реалізується найбільший за роки незалежності України інвестиційний проект вартістю 200 мільйонів євро з виробництва деревостружкових плит.

Зросли обсяги виробництва більшості видів сільськогосподарської продукції, передусім рослинницької, а також продуктивність праці у галузі. Починаючи з 2015

року забезпечено найвища за весь період існування області урожай зернових — понад 1 мільйон тонн щорічно. Функціонує 12 елеваторів та 324 зернові склади загальною потужністю 1 448 тисяч тонн.

В області створено мережу центрів надання адміністративних послуг для населення та бізнесу, які працюють за принципом «єдиного вікна», що дало можливість розширити перелік доступних та якісних адміністративних послуг.

У рамках програми «Велике будівництво» в області минулого року реалізувалося 16 проектів. Завершено будівництво та реконструкцію школ у місті Дубровиця, селах Жобрин, Корнин, Озерці, Малеве; дитсадків у містах Березне та Дубно, селищ Клесів, селах Горбаків, Переїбрди; спортивних об'єктів у містах Дубровиця, Костопіль та Сарни, селі Brodnicia; приймальних відділень Рівненської обласної клінічної лікарні та Сарненської центральної районної лікарні.

До речі, на Рівненщині, у місті Березне, функціонує єдина в Україні сірниковая фабрика — відпала потреба в імпорті цієї продукції.

За роки незалежності на Рівненщині зроблено чимало: у Національному університеті «Острозька академія» уроочисто відкрили новий навчальний корпус; до 450-річчя з часу створення Пересопницького Євангелія у 2011 році побудували культурно-археологічний центр «Пересопниця» тощо. У рік 30-ліття Незалежності минає 370 років з часу Берестецької битви, 460 років Пересопницькому Євангелію.

Віталій КОВАЛЬ,
голова Рівненської ОДА.

Власним виробництвом вдарили по російському демпінгу

З розпадом СРСР в Україні з 1991 року виник дефіцит сірників. 20 мільйонів доларів витрачала наша країна щороку на їх придбання у Росії та Білорусі.

Саме тоді Кабінін доручив Міністерству промисловості та політики терміново організувати й налагодити власне виробництво сірників у місті Березне, де для цього були найкращі умови. Відтак на базі колишнього військового підприємства «Газотрон» у 1998 році було створено Державне підприємство «Рівненська сірниковая фабрика», першим директором якого був, на жаль, уже покійний Всеволод Наумчук, який доклав чимало зусиль для його створення і становлення.

12 травня 1999 року на фабриці було виготовлено перший український сірник, чим пишалися українці. Він тривалий час успішно конкурував з білоруською та російською продукцією.

У виробництві українського сірника активну участь брали інші вітчизняні товаровиробники: осикою забезпечувало об'єднання «Рівнеліс», картоном — Обухівський картонно-паперовий комбінат, парафіном — Дрогобицький нафтопереробний комбінат, клеєм — Сєвєродонецьк, тарою — Жидачівський комбінат, пакувальним папером — місцева Моквинська паперова фабрика.

Терпністю був подальший шлях єдиної в Україні сірниковой фабрики, пережила вона нелегкі часи

Фото
Олександра ПОЛІЩУКА.

Острозька академія: відроджена із забуття

Національний університет «Острозька академія» (на зміну) — наступник першого вищого навчального закладу східнослов'янських народів — Острозької слов'яно-греко-латинської академії. Заснував академію у 1576 році князь Василь-Костянтин Острозький. Велику суму коштів на розбудову академії надала його племінниця — княжна Гальшка Острозька. В основу діяльності Острозької академії було покладено вивчення семи вільних наук, а також вищих наук. Слудіції академії опановували п'ять мов. З Острозькою академією пов'язується ренесанс українського народу. Вона припинила своє існування у 1636 році.

Хроніка відродження Острозької академії в незалежній Україні розпочинається у 1994 році з указу Президента України. Завдяки наступним указам Президента розбудова Острозької академії набрала нових обертів.

У жовтні 2000-го академія отримала статус національного університету «Острозька академія», професор, Герой України Ігор Пасічник.

Олексій КОСТЮЧЕНКО.
Фото автора.

У цеху підприємства.

Із залученням вітчизняного та іноземного капіталу в області реалізується низка інвестиційних проектів

Як відновлювали символіку

На Рівненщині питання відновлення української національної символіки як напрям громадсько-політичної діяльності вперше почали обговорювати за ініціативою Олекси Новака та Василя Червоній ще у жовтні 1988 року у вузькому колі активістів Товариства шанувальників української мови і культури імені Т. Шевченка, яке було створено при Палаці культури «Хімік».

Виробили нестандартний підхід

Розмови про символіку велися дуже обережно, напівтаємно, оскільки виявить тоді підтримку українським символам означало одразу ж перейти у категорію «націоналістів» — однозначних противників КПРС і СРСР, КПУ і УРСР. Та й значна частина членів Товариства шанувальників не була готова до цього, воліла займатися просвітницькою діяльністю, питаннями української мови, літератури та культури.

Але виявилися і прихильники української національної символіки: Олекса Новак, Василь Червоній, Іван Демянюк, Юрій Вовк, Микола Вельгус, Михайло Стельмах, у листопаді — грудні приєдналися Микола Поровський, Любомир Шеремета, Іван Кур'янік, Юрій Велігурський, Євгенія Гладунова, Мирослава Корсарева, Валерій Войтович, Сергій Олексюк...

Усі разом ми дійшли висновку, що питання української національної символіки на Рівненщині неможливо «розвінати», без якогось нестандартного пропагандистського ходу, що послабить, розрідить, розміє ідеологічно-політичну гостроту цього питання. Вирішили: по-перше, не протиставляти комуністичну символіку СРСР, УРСР і українську національну символіку; по-друге, публічно трактувати українську символіку як «національну», «історичну», а не «націоналістичну»; по-третє, давати історичні, а не ідеологічно-політичні пояснення українській символіці. Отже, протягом листопада 1988 — січня 1989 року питання відновлення української національної символіки було інтелектуально осмислене і підготовлено для подальшого поширення серед членів осередків Товариства української мови, демократичного активу та широкої громадськості Рівненської області.

Дещо пізніше, влітку, дві матерчаті суконні корогви вигляді рицарських щитів-гербів з тризубами виготовили рівненські художники під керівництвом Олени Ковалчук.

Синьо-жовті прапори на козацьких могилах

Перше публічне органіоване підняття синьо-жовтих прапорів на Рівненщині відбулося 18 червня 1989 року під час відзначення Дня пам'яті полеглих героїв — козаків гетьмана Б. Хмельницького у музеї-заповіднику «Козацькі могили», що в селі Пляшева тодішнього Червоноармійського (згодом — Радивилівського), а нині Дубенського району.

Очолювали акцію В. Червоній та О. Новак. Тоді вперше на Рівненщині активісти НРУ і Товариства української мови сформували окрему колону. Відбулися сутички з міліцією, хода з прапорами селами Пляшева й Острів та несанкціонований мітинг.

Перші синьо-жовті прапори підняли Олександр Веремчук, Василь Якимов, Валерій Войтович, Віктор Шкуратюк, Сергій Шкуратюк, Петро Бронович, Василь Рудюк, Борис Чугай, Василь Василич, Олександр Голуб та ще кілька чоловіків. Козацькі прапори несли разом зі мною В. Федін, хлопчик-школяр Велігурський та ще троє-п'ятеро чоловіків на зміну.

Люди зустріли появу прапорів вигуками «Слава! Слава Україні!» та «Народний рух! Народний рух!».

Під час панаходи група молодих рухівців зайдла із синьо-жовтим прапором до Свято-Георгіївської церкви, її Олександр Голуб, піднявшись на другий поверх, вивісив прапор на зовнішньому балконі храму. Після офіційної частини п'ять сотень активістів НРУ і ТУМ з прапорами влаштували ходу через село Острів до острівця, де прийняли останній бій і загинули 300 козаків. Там було проведено перший несанкціонований мітинг, організований активістами Товариства шанувальників української мови і культури імені Т. Шевченка та ініціаторами створення Руху, а після мітингу його учасники заспівали гімн «Ще не вмерла

Важлива роль у популяризації гімну «Ще не вмерла Україна» належала хору Товариства української мови, яким керували Леся, Ірина і Миррослава Міськові. Саме жінки-хористки вперше правильно, по нотах навчилися співати цю пісню і вчили співати її інших. Уже згодом, після створення НРУ на Рівненщині, протягом кількох наступних років хор ТУМ «Просвіти» об'їздив із рухівцями всю область і всюди співав «Ще не вмерла Україна», стрілецькі й повстанські пісні. Подвижницька патріотична діяльність Л. Міськової та жінок-хористок описана у книзі «Ну і що ж, як приайдеться нам вмерти...».

Чернівецькі заходи 1989 року на «Козацьких могилах» та у Рівному мали великий успіх, сотні нових прихильників приєднувалися до ініціативних груп Народного руху України та осередків Товариства української мови, тема української національної символіки стала на Рівненщині дуже актуальною і популярною.

Після цього за вказівкою компартійного керівництва курси Товариства шанувальників були випроторені з приміщення Товариства «Знання», а организатори заходів, зокрема, В. Червоній, О. Новак, І. Демянюк, В. Шкуратюк, С. Шкуратюк, Є. Гладунова, Л. Шеремета, В. Василич, В. Ковалчук за поданнями міліції були притягнуті до судової відповідальності в Червоноармійському районному суді.

Двадцять знамен і тисячі стрічок

22 липня 1989 року, у день проведення установчої конференції Рівненської регіональної організації Народного руху України за передбачуваним, серед інших було прийнято резолюцію № 12 «Про національну символіку» (автори О. Новак, І. Демянюк, М. Поровський). У тексті резолюції сказано: «**Вважаємо, що поряд з державним Гербом, Прапором та Гімном Української РСР повинна бути відновлена національна символіка українського народу: Золотий Тризуб на синьому тлі, синьо-жовтій прапор та пісня «Ще не вмерла Україна» відповідно як українські національний Герб, Прапор та Гімн, осکільки вони мають глибоке історичне коріння».**

На мітингу, що відбувся після конференції, активісти Руху підняли до 20 синьо-жовтих прапорів. Кілька тисяч присутніх пов'язали синьо-жовті стрічки, почепили на одяг значки-прапорці, що їх роздавали перед конференцією і мітингом. Це була перша масова демонстрація української національної символіки в Рівному.

21 січня 1990 року рівненські рухівці пошили кілька тисяч прапорів, з якими вийшли на живий ланцюг єднання на території Рівненської та Житомирської областей.

З початку 1990 року кампанія популяризації і демонстрації української національно-демократичними угрупованнями проводилася ще активніше. Переважна більшість кандидатів у депутати рад різних рівнів, які балотувалися за підтримкою Демократичного блоку на Рівненщині, протягом виборчої кампанії січня—березня підтримували вимоги щодо відродження української національної символіки. Фактично усі мітинги, збори, зустрічі з депутатами, святкування, інші заходи, що відбувалися протягом 1990 року, тривали під синьо-жовтими прапорами, тризубами та з виконанням пісні «Ще не вмерла Україна».

Іван ДЕМЯНЮК, історик, політолог, один з організаторів і керівників Народного руху України та Української Гельсінської спілки на Рівненщині.

Фото надані Рівненським обласним краєзнавчим музеєм.

ХРОНІКА

28 вересня 1988 року — створено Товариство шанувальників української мови і культури імені Тараса Шевченка при Палаці культури «Хімік».

Листопад 1988 року — уstanовчі збори зі створення Рівненського міського Товариства української мови імені Тараса Шевченка.

14 травня 1989 року — відкриття пам'ятного знака українській першокласніз Переопницькому Євангелію у селі Переопниця Рівненського району.

18 червня 1989 року — відновлення вшанування пам'яті полеглих героїв у битві під Брестечком (1651 рік) за ініціативи членів Товариства української мови імені Т. Шевченка та ініціативної групи НРУ.

22 липня 1989 року — уstanовча конференція Рівненської регіональної організації Народного Руху України за підтримку.

21 січня 1990 року — участь рівнян у живому ланцюгу єднання з нагоди проголошення Соборності України.

4 березня 1990 року — перші демократичні вибори до рад усіх рівнів. Народними депутатами України обрані Володимир Пилипчук, Василь Червоній, Микола Поровський, Валерій Баталов.

26 квітня 1990 року — восьмимісячний мітинг у Рівному до четвертої річниці аварії на ЧАЕС, на якому вперше озвучено вимоги про вихід зі складу СРСР.

12 червня 1990 року — президія Рівненської міської ради узвалила рішення про використання української національної символіки на території міста.

17 червня 1990 року — підняття синьо-жовтого прапора над будівлею Рівненської міської ради.

26 листопада 1990 року — рішення Рівненської міської ради про відновлення старовинного герба міста.

Травень 1991 року — у Рівному після тривалої перерви (52 роки) вперше відзначено День матері.

11 червня 1991 року — постанова Президії Верховної Ради УРСР «Про приведення назви міста Рівно і Ровенської області у відповідність до правил українського правопису», згідно з якою надалі місто іменується Рівне, а область — Рівненська.

11 липня 1991 року — перейменування центральної вулиці Рівного (колишня Ленінська) на вулицю Соборна та центральної площі міста (площа Леніна) на майдан Незалежності.

19 серпня 1991 року — мітинги, на яких рівнян виступили проти державного перевороту, вчиненого керівництвом КДБ, КПРС та Міністерством оборони СРСР.

25 серпня 1991 року — демонтаж пам'ятника Леніну у Рівному (**на знімку внизу**).

15-тисячний мітинг на честь проголошення Незалежності України. Виступ Василя Червонія (**на знімку вгорі**).

Грудень 1991 року — рівненський 55-й полк зв'язку під командуванням Вілена Мартirosсяна присягає на вірність Україні.

Розворот підготувала Олександр ЮРКОВА